

370 264

Arvestada

Arvestada diplomitööks

20. v 40. J. S. M.

Konsulaaresindus ja -funktsioonid

kehtivas õiguses

AA

2600

Tartu, 1940

370264

Verner Gustel
stad. jur.
Matr. 15590

Konsulaaresindus ja -funktsioonid
relatiivas õiguses

Tartu 1940

Leg. jur. M. V. 40.

Sisukord.

Sissejuhatus.		lk.
1. peatükk. Mõiste.		1
2. peatükk. Konsulite lügitus.		8
§ 1. Konsulite lügitas võimu järqi.		8
§ 2. Konsulite lügitas teenistusloadi järqi.		9
§ 3. Konsulite lügitus tegevuse ulatuse järqi.		12
3. peatükk. Konsulite õiguslik seisund.		16
Teenistuskäik.		16
A. Algu		18
§ 4. Konsulite nimetamine		18
§ 5. Konsuli patent		20
§ 6. Konsulite ettevalmistus		25
B. Lõpp		27
§ 7. Konsulite ärakutsumine lähetaja		
rügi poolt		28

	lk.
§ 8. Konsulite väljasaatmine asurügi poolt	29
§ 9. Konsulaaraktiivide lõpp sõja lahitud peale	30
4. peatükk. Konsulite funktsioonid.	31
Konsulite kohustused	31
A. Üldised kohustused	31
§ 10. Õiguste kaitse	35
§ 11. Pärandi kaitse	37
§ 12. Perikonnaseisua metrika funktsioonid	43
§ 13. Poliitilised ülesanded	47
§ 14. Notariaaltoimingud	52
B. Eri kohustused	58
§ 15. Maanduse alal	58
§ 16. Laevanduse alal	61
§ 17. Tsetuse andmise alal	66
Konsulite õigused	69
§ 18. Asurügi jurisdiktsioonile mitteallumine	70
§ 19. Arhüvi puustamatus	71
§ 20. Maksu- ja tollisoodustused	73
§ 21. Välimärkide tarvitamise õigus	75

Oscudated teosoid

sk.

77

Sissejuhatus.

1. peatükk.

Mõiste.

Rükkidevahelises lükklemises omab peale diplomaatilise esinduse konsulaaresindus markantse seisukoha. Eriti meie ajal on konsulite osatähtsus välisesindajatena võitnud ikka enam silmapaistvama tähenduse. Kui diplomaatilised esindajad on rüügi üldõiguslikud volinikud, siis konsulid, kuigi nad samuti on rükkide välisesindajad, evivad hoopis spetsiaalseid ülesandeid. Sellejärele on konsulite peamiseks ülesandeks oma rüügi majanduslike ja kaubanduslike huvide kaitse. Prof. A. Püü annab kon-

sulite kohta järgmise definitsiooni: „Konsulid on rügi välisesindajad, kelle ülesandeks loetakse esmajoones rügi majanduslike huude ja kodanikkude juriidiline kaitse.“ Samadele tulemustele jõuab enamik Saksa autoreid, eesotsas Ph. Zorniga ja Fr. Lisztiga.² Sama seisukohta jagab ka endine Peterburi ülikooli prof. F. Martens.

Seega siis, nagu ülal mainitud, lasub konsulitel eeskätt majandus-kaubanduslike huude kaitse. Ometi ei saa kogu raskuspunkti

---

¹ A. Püü, Rahvusvaheline õigus, Tartu, 1936, lk. 251.

² Fr. Liszt, Das Völkerrecht, Berlin, 1921, lk. 124, „Konsule sind, soweit ihnen nicht weiterreichende Befugnisse übertragen sind, die ständigen Organe des Absendestaates in seinen wirtschaftlichen, insbesondere handelspolitischen, Beziehungen zum Empfangsstaat.“

tänapäeva konsulite tegevuses asetada ainult majandusliikudele ja kaubandusliikudele ülesannetele.³ Ja nagu Ph. Zorn edasi märgib, on konsulaaramet rühästi väliskorralduses kui ka sisetistes ülesannetes tihedas seoses diplomaatilise ametiga.

Õeldu on maksev mitte üksnes Saksa-, vaid ka suurelt osalt teiste maade kohta; eriti võiks mainida Prantsusmaad. Veel enam on sageli mõlemad ametid ühendatud ühes isikus. Ehkki Saksa Konsulaarseadus eriti esile tõstab konsulite tegevuse kaubanduse, liiklemise ja laevanduse alal, paneb aga ka konsulitele, nagu diplomaatilistele esindajatele, pääle kohustuse rügi huvide kaitses ja edendamises.

Eesti Konsulaarseadus, jälgides teooriat ja väljokujuenenud praxist, määratleb konsuleid:

---

³ Ph. Zorn, Handbuch des Völkerrechts, Bd. III₂, Berlin, 1920, lk. 61.

„Eesti Vabariigi huvide kaitsmiseks, tema kaubanduse ja laevanduse soodustamiseks ja arendamiseks ning Eesti kodanikele tarviliku nõu ja abi andmiseks välismaal asutatakse konsulaa did.“⁴

Areng kaldub üha enam sennapoole, konsulanteenistust pidoda lihtsalt eriliseks lügis diplomaatilises teenistuses. Diplomaadid ja konsulid on sellejärele ühed ja samad riigivõime organid, kes rahvusvahelises käibes teotsevad riikide välisesindajaina.⁵

Vaatamata neile ühistele joontele, erinevad konsulid süsxi suuresti diplomaatilistest esindajatest, kuna konsulite suhtes ei kehti punktumatus ega ekstritoriaalsuse normid. Konsulanteenistuse eriõgused asumaal ei põhine riipalju

---

⁴ RT 1933, 97, 697, 51.

⁵ Ph. Zorn, op. cit., lk. 62.

üldrahuvasvahelisel õigusel kui viikokkulepetel, olgu konsulaarlepingute näol või konsulaarmääruste kaudu kauba - või pärimislepingutes.⁶

Nü loetleb kehtiv Konsulaarreaktus § 3:
Konsulaatide ametitegevus ja selle juhtimine toimub käesoleva ja teiste maksvate reaktuste, Eesti poolt välisriikidega sõlmitud lepingute ning rahvusvaheliste tavade alusel.

Sellega on süs konsulaatide ametitegevuse aluses Konsulaarreaktus, osalt Välisteenistusseadus⁷, edasi Eesti reaktustest need, mis käsitlevad kaubandust, tööstust, sisse- ja väljavedu, laevandust, ülepüürlüklust, kodanikkude kohustusi jne. Välisriikidega sõlmitud lepingud ja seda kahelt seisukohalt. Ühed, mis käsitlevad konsulaatide orga-

---

⁶ A. Püü, op. cit., lk. 251.

⁷ RT 1936, 24, 160

nisatsioonid ja määravad konsulite õigused ametitegevuses lepinguosaliste maaalal; teised lepingud käsitlevad riikliste läbikäimiste ja kodanikkude õigustega seoses olevaid küsimusi. Siiä kuuluvad kauba- ja laevanduslepingud, igasugused kokkulepped läbikäimiste ja kohtolikkude küsimuste, hoolekande jne. kohta.

Eestil on erikonsulaarlepingud sõlmitud Lätiaga⁸, Leeduga⁹, ex-Poolaga¹⁰, Saksamaaga¹¹, Belgiaaga¹², kuna Ingliseaaga, Ameerikaga, Soomega, Ungariga, Kreekaaga, Prantsusmaaga ja teiste riikidega on konsulaarvahetused korraldatud enom-

---

⁸ RT 1922, 7, 5

⁹ RT 1922, 6, 4

¹⁰ RT 1925, 171/172, 77

¹¹ RT 1926, 39, 77

¹² RT 1927, 64, 73

toodustuse alusel kaubanduslepingutega.

Lisaks nimetatutele võiks konsulaartegevu-
se allikaina mainida veel konsulite asukohta sea-
dusi ja lõpuks rahvusvahelisi tavasid, nagu ju-
ba eespoolgi tähendatud.

2. peatükk.

Konsulite lügitus.

Konsuleid lügitatakse kolmel alusel, ja nimelt võimu, teenistuslaadi ning tegevuse ulatuse järgi.

§1. Konsulite lügitus võimu järgi.

Võimu järgi tehakse vahet konsulite vahel tsiviliseeritud mail ja konsulite vahel jurisdiktsiooniga pooltsiviliseeritud riikides. Meil jurisdiktsiooniga konsuleid ei ole¹³, mistõttu selle küsimuse juures lähemalt ei peatu. Olgu vaid mööda minnes märgitud, et jurisdiktsiooniga konsulitel pooltsiviliseeritud mail on suured õigused, lähinendes

---

¹³ A. Püü, op. cit., lk. 252.

saadiku positsioonile, eriti rõhutada on kohtupidamisõigus. } 2

§4. Konsulite loigitus teenustlaadi järgi.

Teenustlaadilt jagunevad konsulid amet-
ehk kutsekonsuliteks (consules m'isi, consuls de car-
rière, Berufsconsule) või aukonsuliteks (consules
electi, consuls commercants, Wahlconsule). Esimesed
on lähetaja rügi täieõiguslikud teenistujad ja
evivad kõiki konsulaarõigusi, kuna aga au-
konsulid nimetatakse tavaliselt kohalikkudest ela-
nikkudest = välismaalastest, peamiselt kaupmeestest
ja töösturitest, väljapoole teenistusvahetorda, ja ei
oma kaugeltki seda faktilist ja juriidilist täht-
sust, mis ametkonsulid.¹⁴

Konsulite jaotus amet- ja aukonsuliteks
on läbi üüded enamikus riikides. Seda vahetegu

¹⁴ F. Martens, *Souremennoe meždunarodnoe pravo*, Peterburg,
1905, lk. 73.

ei tunne aga Prantsuse seodusaandlus, mille konsul-
laarseadus mainib vaid kutsekonsoleid. Sellast va-
het teeb ka Eesti Konsulaarseadus. Viimase §10 järgi
on „kutsekonulid (consules m'office) koosseisuseaduse ette-
nähtud palgaliised ametnikud, aukonsulid (consu-
les electifs) kas koka peolt valitud äärmehed või tei-
sed sellers sobivad isikud, kes palgata ajavad konsu-
laarajju.“

Vahe nende kahe konsulite lügi vahel on
oluline. Kutsekonsul on elukutseline, sellers teeni-
tuses ei ettevalmistata saanud palgeline riigi-
ametnik. Nü siis pühendab end kutsekonsul täiesti
oma kutsealase ametine ja ta on nende ülesannete
täitmiseks spetsiaalselt oma asukohta lähetatud.

Veel on kutsekonsulite man oluline märkida, et üü-
mazed peavad tingimata evima Eesti kodakondsust.
Aukonsulid selle vastu ei seis taeda nimetanud riig-
giga teenistustlikus vahekorras, järgelikult ajavad

konsulaarülelaseid tasuta, au eest. Tavaliselt on nad isikud, kes alaliselt elavad kohapeal, elukutselt peamiselt kohalikud kaupmehed ja töösturid ning täidavad vaid mõningaid konsulite funktsioone eriliste juhtnõuude alusel, elukutselise tegevuse kõrval. Õeldu on eriti märkev nende aukonsulite kohta, kes määratud ringkonda kus juba olemas saatkond või katekonsulaat. Ka ei kehti nende suhtes Eesti kodakondsusse kuuluvuse nõue; seega võib olla aukonsuliks ka välismaalane. Ümmane moodus on tavaline, väikese kitsendusega. Nimelt välismaalane = ^{erimõttes konsulilt võetud} aukonsul, kui ta ei valda eesti keelt, koostub välisministri sellekohase nõudel palgama omal kulul teenistusse konsulaarajade ajamiseks eestlase = sekretäri, keda soovitab välisministeerium kokkuleppel majandusministeeriumiga (KS 522).

Olguigi aukonsuli amet üldpõhimõtteliselt tasuta, võib süüski neile määrata kulude kattes konsu-

Laarmaksude tariifi põhjal saadud tulud.

Tegelikult omavad riigid nüüdki kutse-
kui ka aukonsuleid. Sääljumees ühtedel riikidel-
vanemal ja suuremal - on enam ametkonsuleid
või puuduvad üldse aukonsulid, teistel aga - noore-
mal ja vähemal - moodustab konsulaarkoodeer pea-
miselt aukonsuleid. Ameerika Ühendriigid ja Prant-
surmaal ei ole aukonsuleid üldse. Selle vastu oli enne
sõda Šveitsil ainult 8 ametkonsulit ning üle 400 au-
konsuli. Eestil oli 1936a. kokku 134 aukonsulaati,
kelledest mitmeid olid obiter eestlased = sekretärid.
Üldine puue on aga vähendada aukonsulite ja suu-
rendada kutsekonsulite arvu.¹⁵

§3. Konsulite kütitus tegevuse ulatuse järgi.

Tegevuse ulatuse poolt jagunevad amet-

---

¹⁵ A. Püp, op. cit., lk. 253.

ja aukonsulid neljä lüki: 1) pea-ehk kindralkonsulid, 2) konsulid, 3) ase-ehk vütrekonsulid, 4) konsulaa-
ragendid.

Pea-ehk kindralkonsul on harilikult tea-
tud konsulaaaringkonna ülem, kellele alluvad ko-
halikud konsulid ja ase-ehk vütrekonsulid ning
konsulaa-
ragendid; järelevalve ja kontrollõigus
nende tegevuse üle kuulub peakonsulile.

Konsulite tegevuspütkond haarab osa kon-
sulaaaringkonnast, asukohaga kas kauba- või sa-
damalinnas. Asekonsulid on nende abilisid.

Lõpus, konsulaa-
ragendid suuremas osas
valitakse konsulite poolt määratud asukoha tea-
tud konsulaa-
rühesannete täitmiseks. Vastutus nende
tegevuse eest lasub vütmistel.¹⁶

Vahetegu peakonsulite, konsulite, vütre-

---

¹⁶ F. Martens, op. cit., lk. 74.

konsulite ja konsulaaragentide suhtes omal esma-
jones siseriiklist tähendust. Ometi tehakse lepingu-
tes vahet ühelt poolt kahe viimase klassi ja teiselt
poolt kahe vümare konsulaarlüügi vahel, nü et kuu-
levu ühte ehk teise klassi näitab ka rahvusvahi-
liselt õiguslikke järeldusi.¹⁷

Harilikult määratakse juba lepingutes kind-
laks, missugused ametrikkude lüügid konsulite mõn-
te alla kuuluvad. Nü kõneleb Ameerika-Eesti
sõprus-, kauba- ja konsulaarlepingu protokolli
§4 järgmist: „Fgal pool, kus selles lepingus on tar-
vitatud sõna „konsul“, tuleb selle all mõista pea-
konsulit, konsulit, asekonsulit ja konsulaaragenti,
kellele on väljo antud exequatur või muu tee-
nistusdocument.“¹⁸

¹⁷ Fr. Litz, op. cit., lk. 125.

¹⁸ A. Püp, op. cit., lk. 252.

Sünnkohal olgu veel märgitud, et kuna rahvusvahelises õiguses tsiviliseeritud riikidevahelises kärbes on diplomaatiliste suundajate õiguspositsiooni määramine kujunenud vähemalt üldjoontes üheparrasteks, ei saa seda täiel määral nentida tänini veel mitte konsulaarõiguse kohta. Prantsuse, Inglise, Saksa riikide suundlus erinevad sel alal üksteisest tõhelepanudvalt. Ometi näitavad uuemaegsed konsulaarlepinguad enam ja enam tendentsi konsulaarteenistuse ühtlustamiseks, ühe tegevneses kujundab riikide üheneguseid huve. See on kindlasti tõnuväärt ülesanne rahvusvahelise õiguse alal ettevalmistada ühtlast korraldust ja põhialuseid konsulaarõiguses analoogiliselt maadma postilüdu või meetrikonventsioonile.¹⁹

---

¹⁹ Ph. Zorn, op. cit., lk. 67.

3. peatükk.

Konsulite õiguslik seisund.

Teenistuskäik.

Eesti konsulaartegemise aluseks on Konsulaar-
seadus ja sellele täienduseks Väli teenistusseadus.

Konsulaarlüükide teenistusõigused asurüügi suh-
tes on ühtlased. Lahkuminevad on aga saaterüügi
õiguse kohaselt nende teenistusõigused oma olemise
alluvuse ning sageli ka teostatavate toimingute mõt-
tes.

Mis puhtub alluvuse, siis üldreeglina on kon-
sulid allutatud lähetaja riigi saadikule sel ju-
hul, kui teatud riigi asub saatkond. Kui konsul
li asukoha riigi saatkonda (resp. saadikut) ei ole,
alluvad kõik konsulid teatud ringkonna kutsepea-

konsulaadile ja asekonsulid konsulile. Need rüüdis,
kus ei ole ei saatkonda ega ka peakonsulaati, allu-
vad konsulid välisministeeriumile. Asekonsuli ja tema
juures asuva kutsuasekonsuli vahetorras määrab
kindlaks välisminister (KS 536).

Konsulaadi tegevusringkond või -pütkond
on see maaala, mille pütkides konsulaat on õigusta-
tud oma ülesandeid täitma ja mis määratakse kon-
sulaadi arutamisel või uuesti ümberkorraldomisel.
Harilikult on nenders pütkondaders administratiiv-
sed üksused, millitena figureerivad rüük, osarüük,
provintis, maakond jne. Sääljures iga väiksem kon-
sulaadi pütkond on osa sellest konsulaadi ring-
konnast, kellele see konsulaat antud juhul al-
lub. Igal juhul on ülerüüklik saatkonna kui
peakonsulaadi ringkond, mis võib ulatuda regi-
mitmele rüügile sel juhul, kui saadik on akkre-
diteeritud mitmesse rüüki ühel ja samal ajal.

Konsulite jaotus ei oma tähtsust mitte ainult formaalselt, vaid sellejärele konsulite poolt toimetatud teenusteõiguslikes toiminguis on lahkuminekud. Harilikult perekonnanõuaktide registreerimine, notariaaltoimingud kui ka raha ja varanduste hõivlevõtmine on püütud ametlike pea-, täis- ja asekonsulitega. Ka notariaalõigusi on harras au- ja asekonsulitel ning konsulaaragentidel.

A. Algu.²⁰

§4. Konsulite nimetamine.

Konsuli ametine nimetamine sünnib tema valitsuse poolt rüügi nimeadustes ettenähtud korras, ilma et asurüügi valitsuse käest enne luba või nõusolekut küsitaks.

Meie Konsulaarreaduse järgi nimetab kut-

²⁰ A. Püp, op. cit., lk. 252 j.

pea konsulid ametisse ja vabastab ametist Vaba-
^{Vabariigi Presidendi}
rüü Valitsus. Kandidaadid neile kohtodele esitab välis-
minister kokkuleppel majandusministriga. Teised kut-
sekomulid määrab ametisse ja vabastab ametist
välisminister kokkuleppel majandusministriga (KSS13).

Aukomulid nimetab ametisse ja vabastab
ametist välisminister kokkuleppel majandusministriga
ning kuulunud ära Kaubandus-tööstuskoja
arvamise (KSS15).

Rahvusvaheline tavaõiguse järgi on saadikul,
peakonsulil ja konsulil õigus oma tegevuspüükon-
nas nimetada ajutisi asekomulid või konsulaa-
agente, mis aga pärast nõuab välisministri lõplik-
ku kinnitamist.

Peakonsuli ülesannete täitjaks võib mää-
rata mõne saatkonna ametniku, nõunikku, sek-
retäri jne. ühes vastavate õiguste-kohustuste
üleminekuuga. Vaatamata sellele, et peakonsuli amet-

kohale nimetatud ametnikel õigus on end ka tituleerida vastava nimetusega, jääb ta ametiastmelt ikkagi samale kohale, mis talle koosseisus ette oli nähtud.

Aukonsulitele võib samuti anda kõrgemaid nimetusi; eeskätt neile aukonsulitele, kes olnud teenistuses pikemat aega või kel on erilised teened konsulitegevuses, kui konsulaarorganisatsiooni tõttu pole võimalik muuta teatud rügi konsulaati kõrgemaastmeliseks.

§5. Konsuli patent.

Et konsul üldse võiks omada ametiõigusi, antakse talle lähetaja rügi poolt eritamiseks asuügi valitusele volikirii - konsuli patent (lettre de provision). Patent on harilikult allakirjutatud rügipea poolt, välisministri kontrassinicerimisel, vahel ka välisministri või kohaliku suadiku poolt.

Patent sisaldab andmeid konsul'i nime ja asukoha ning tavaliselt ka selle konsulaarringkonna kohta, kuhu vastaval konsul'il tuleb astuda.

Eesti konsulitele antakse patendid kas rügi- vanema (resp. presidendi) või välisministri poolt. Presidendi poolt antakse patent neile konsulitele, kes ametisse nimetatakse presidendi käsu järgi, s.o. kutsepeakonsulitele ja nende ülesandeid täitvatele saatkonna ametnikkudele; teistele kutsekonsulitele ja aukonsulitele, kellele on ettenähtud patendid, antakse patent välisministri poolt. Erandina antakse kõikidele konsulitele presidendi patent sel korral, kui auserügi kord ette näeb, et konsul'i patent peab vähe antud olema rügi- pea poolt.

Üldise korra järgi antakse patendid neile konsulitele, kellel juhtida iseseisv konsulaarringkond. Teiste konsulite nimetamisest teatatakse kirjilikult nende asukoha rügi välisministeeriumile.

mile (KSS16). Erandina antakse patent ka neile mitte-
iseseisvatele riikidele, kes määratakse nende riikides-
se, kellega on sõlmitud vastav kokkulepe, mis näeb
ette patendi andmise igale riigile. Sel korral
jääb patendil konsulaarinspektor määrata. Paten-
te ei anta peakonsuli ülesandeid täitvatele saadiku-
tele, kui asurüügil ei ole kombeks saadikult nõuda patente.

Volikirjo - konsuli patendi - esitab konsul
oma asurüügi välisministeeriumile. Sel korral, kui
asurüügi välisministeeriumile on esitatav konsul kõi-
giti vastuvõetav, antakse konsulile viiline teotsemis-
luba. Viimast nimetatakse exequatur'iks ehk pla-
cet'iks (Türgimaal nim. berat).

Exequatur on asurüügi ametlik luba lä-
hetajo rüügi konsulile tema konsulaarülesan-
nete täitmiseks. Enne exequaturi saamist
ei saa ükski konsul oma ametifunkt-
sioone täita. Küll võib ta olla enne seda

nõuandjaks.²¹ Exequatur antakse kirjõlikult kas sellekohase teadaandena, eritõnnistusena või iseseisva dokumendina. Aga samuti, nagu meiegi praksises kujunenud, pealkirjona patendil enesel. Exequaturi vorm on erinev mitmesugustes riikides. Alles peale exequaturi saamist on konsulil õigus teostada oma ametifunktsioone.

Kui exequatur antakse ka aukonsulile, siis tol juhul ei nõuta patendi esitamist, vaid aukonsuli ametine asumisest teatatakse kirjõlikult asurüügi välisministeeriumile. Nõue on, et selline aukonsul ei või asuda oma ülesandeid teostama seni, kuni asurüügi välisministeeriumilt on saadud kinnitus sellekohase teatise kättesaamise üle ja vastav luba teotsemiseks, mis igakordzelt oleneb vastava rüügi suvast. Harilikult

---

²¹ Ph. Zorn, op. cit., lk. 85.

sellekohased küsimused lahendatakse rüüride omavalitseliste konventsioonides.

Juba antud exequatur võidakse nõuda togaxi asurüügi valitsuse poolt, kui konsul on kaotanud teemale avaldatud walduse kes rahjiliku tegevusega või ennecompromiteerimisega.²²

Rahvusvaheliselt välja kujunenud reeglite kohaselt teeb exequaturi saanud konsul visüdid asukohta valitsusele ja teiste rüüride kohapealsetele konsulitele. Konsulaarteenistuse alustamisest informeerib ta endale alluvaid konsulid ja vastava ringkonna kutsepeakonsulit, kes omakorda teatab sellest välisministeeriumile ja kõigile selles ringkonnas asuvatele Eesti konsulitele.

Konsulite ametisse astumisest avaldatakse ka vastav teade Rüügi Teatajes.

Nagu eelpool juba tähendatud, on kutse-

---

²² F. Martens, op. cit., lk. 76.

konsulid rügiametnikud, kellede suhtes rakendatakse Rügiteenistuse seaduses ettenähtud nõudeid rügiteenistujate kohta, muu hulgas ka ametivande andmist. Kuna aga aukonsulid seisavad väljapoole teenotusvaherorda, siis neilt ei nõuta ametivannet, vaid „aukonsulid annavad enne ametisse astumist kirjaliku töötuse konsuli kohuste korraliku ja hoolika täitmise kohta“ (KSS 18).

§6. Konsulite ettevalmistus.

Et konsuliamet nõuab erilisi teadmisi rahvusvahelise elu ja majandusliku lükkemise aladel, on asu saadud vajadusest konsuliametile eriliselt ette valmistada ja ainult neid sellesse teenistusse vastu võtta, kes küllalt tunnevad oma rügi majanduslikke ja õiguslikke elu kui ka välisriikide seisukorda neil ja muudel aladel. Konsulite jaoks on mitmes rügis sisse seadud erilised

eksamid.²³

Nü on konsulaarteenistuse ettevalmistus Prantsusmaal korraldatud eriline hoolega. Saksamaal ei nõuta küll aukonsulitelt eriselt eelharidust; selle vastu nõuded kutsekonsulite suhtes on seda suuremad. Pääle arvukate kirjolikkude ja suuliste katsete ja eksamite nõutakse lisaks veel mitmeaastast praksi.²⁴

Konsulite ettevalmistuse kord Eestis on ühine diplomaatiliste esindajate omaga. Välisteenistuse seaduse §7 seab üles rea tingimusi isikute, keda võidakse võtta välisteenistusse. Nõuded on järgmised:

- 1) on Eesti kodanikud;
- 2) on vähemalt 20 ja mitte üle 30 aasta vanad;
- 3) on tervislikult tööväimelised välisteenistuseks;
- 4) valdavad sõnas ja kirjas peale rüürikeele veel vähe-

---

²³ A. Püp, op. cit., lk. 253.

²⁴ Ph. Zorn, op. cit., lk. 86 jj.

malt kaht vöörkeelt, millest üks peab olema kas prantsuse või inglise keel;

5) omavad ülikooli või vastava kõrgema õppeasutuse hariduse;

6) on töötanud välisministeeriumis kandidaadina vähemalt üks aasta ning osvritunud selle aja jooksul rahuldavalt vastava komisjoni ees eksamid vöörkeelte oskuses ja rahvusvahelises ning kaubandusööguses.

Sama komisjoni otsustab ka kandidaadi üldise kõlblikkuse üle välis teenistuse jaoks. Pääle selle on lisonõue, et vastuvöetav isik ei ole sattunud majanduslikkude kohustuste tõttu väärasesse seisukorda, mis takistab temol vääriskalt täita välis teenistuse ülesandeid (1958).

B. Lõpp.

Konsuli teenistus võib lõppeda: konsuli surma läbi, ärakutsumisega teda lähetanud riigi poolt, väljasaatmise teel asurügi poolt nn. passide kätteandmise kaudu, võja lahki puhkemisel mõlema riigi

vahel.

§7. Konsulite ärakutsumine lähetaja rügi poolt.

Konsuli ärakutsumine hõlmab järgnevaid juhte:

- 1) Vormal palvel, mil ta võtab lahkumispalve välisministrile, täites edasi ametikohtuseid kuni arjaajamiseni üleandmiseeni selleks volitatud viikule;
- 2) koosseisude vahendamisel, missugune räte puudub ainult kutsekonsuleid. Koosseisude vahendamisel vabastamisele kuuluval konsulil on õigus saada rügi kulul prü tagasiõidu kodumaale ja toetust;
- 3) järeleantunud kokkotsuruga karistatud konsul vabastatakse otsekohe tema arukohas. Sel korral kehtab ta ka rügi kulul tagasiõidu õiguse;
- 4) ka sel korral, kui konsul on sattunud majanduslikult rüvõrd raskeesse seisukorda, mis kahjulik rügi prestüži või teenistuse huvides, kuulub ta vabastamisele;
- 5) konsulit võib vabastada ametist pensionile minekul, olgu see sü vanusepüri ületamisel, s.o. 65a. vanaks

saamisel, või haigusest tingitud konsulil sellekohasel
kirjalikul palvel;

6) vabastamine võib sündida ka konsulil õrakuksmise
teel seniselt teenistuskohalt vabamin. kooitome;

7) konsulil ümberpaigutamisel teisele kohale;

8) konsulil tagandamisega ametist, kui konsulil vastu
on tõstetud kriminaalsüüdistus süütegudes, mis Eesti
seaduste järgi karistatav vähemalt aastase vangistusega.

§ 8. Konsulite väljasaatmine asurügi poolt.

Mis puutub konsulaarteenistuse lõppu väljasaat-
mise teel asurügi poolt, siis on rügid õigustatud
seda tegema neil juhtudel, mil konsul segab
end asurügi siseasjusse ja ei respektsevi võimau
valitsust. Väljasaatmine toimub passide kättamise kaudu.

Eesti Konsulaariseadus keelab konsulitel asu-
rügis poliitilise tegevuse, mis on sihitud konsulil
asukoha rügi valitsuse ja rügi korra vastu (KS § 40).

§9. Konsulaarteenistuse lõpp sõja lahtipuhkemisel.

Sõja lahtipuhkemine lõpetab kõik õiguslikud vahekorrad, avaldades samu järeldusi ka konsulaartevetvusele. Senikaua kui puudub korraldus tegevuse lõpetamiseks, jätkab konsul teotvemist võimaluse piires.

Oeldu kehtib samaväärselt meie konsulaartevetvuse kohtu. Sõja korral Eesti ja konsul'i asukoha nūgi vahel, konsul jätkab oma ametitegevust ku-ni välisministri sellekohase korralduseni või ku-ni teotvemisloa (exequatūri) äravõtmiseni asukoha nūgi valitsuse poolt (KSS45).

4. peatükk.

Konsulite funktsioonid.

Konsulite kohustused.

A. Üldised kohustused.²⁵

Konsulite kohustused on kaheksagused: esiteks saatevõimude valitsuse ja teiseks oma kaaskodanike suhtes. Esimeses mõttes oma valitsuse organina peab konsul samuti kui saadik informeerima oma valitsust alati, eriti aga majandusliku ja õigusliku elu avaldusi, et lepingud mõlema rühmade vahel oleksid õiglaselt teostatud, täitma valitsuse ülesandeid, eriti sõjalaevade suhtes. Erasisikute huvide kaitse mõttes on konsuli ülesandeks kaasa aidata laevandusele ja merimeestele tarviliku abi ja

---

²⁵ A. Püp, op. cit., lk. 254, Ph. Zorn, op. cit., lk. 91 jj.

nõu anda, valvata surma korral kaaskodanikkude
järelejäanud varanduste üle ja täita ka perekon-
naseisumetriku ja notariaalfunktsioone.

Nüüsis on konsulid kutsutud kaitsema oma
raaterügi ja kodanike õigusi ja huve, eriti soo-
dustavalt kaasa aitama nende kaubanduse ja lae-
vanduse arendamisel.

Samu põhimõtteid jälgib ka rektori Konsulaar-
seadus, mille järele „Eesti Vabariigi huvide kaitsemi-
seks, tema kaubanduse ja laevanduse soodustamiseks
ja arendamiseks ning Eesti kodanikele tarviliku nõu
ja abi andmiseks välismaal asetatakse konsulaa-
did“ (ks § 1).

Konsuli üldiste kohustuste hulka kuulub
eriti alaline kohaloleku kohustus. Konsulaat on
tööpäevadel avatud kindlasmääratud tundidel, sel-
le järele kuidas see asukohta oludes on kõige koha-
sem. Nõuetav tööpäeva kestvus kutukonsulaatides

on vähemalt sama pikk kui kodumaa riiklikes asutistes, konsulaaatides vähemalt kaks tundi päevas. Erakorralistel asjuoludel konsulaaametnikud ei tohi keelduda ka tervet tundidel asjatoimetamisest (KSS 46).

Konsuli puhkeaja suhtes kehtivad vastavad Riigiteenistuse seaduse eeskirjad. Puhkeaja määrab asutuse juht, kellele konsul allub; tervet konsulaaametnikke puhkeaja määrab vastav konsul (KSS 25).

Konsulite täieliku erapooletuse säilitamiseks on keelatud kutsekonsulitel ja ametnikkudel pidada ärilisi ettevõtteid ja olla eraasutiste ja -ettevõtete teenistuses ning olla tööanduslikult erarühmitiste ja -asutuste volinikud (KSS 20).

Edasi on konsuli kohusiks pidevalt informeerida oma valitust asurügi majanduslikust, sotsiaalsest, õiguslikust ja poliitilisest olukorrast. Konkreetseist küsimustest on kohustus informeerida kohe, üldised saadetakse kindlate ajavahemike

järele. Peale selle kuulub konsul'i kohustuste hulka aruannete esitamine tegevuse ja rahaliste läbikäimiste kohta. Selle võimaldemiseks peetakse konsulaahtides vastavaid registreid, nagu sissetulnud ja väljaläinud kirjade, sünni- ja surmajuhituda, obellumisregistreid, laevade- ja abimusterregistreid. Jatkuvalt võiks nimetada akti-, vüsa-, passi-, konsulaarmaksude-, deposüdi-, kana-, kredüdi-, rügiinimetulekute-, vallavarade-, päranduste-, kohtule võetud vararaamatud ja protokolliraamat prototide ja vaidluste registreerimiseks perekonnaseisu asjus.

Igal konsulaahtis peab olema Eesti rügi lipp, ametlik konsulaaht pitsat ja vapp-kilp (KSS47).

Selpeol öeldust järgneb, et oma kohustuste edukaks teostamiseks peab konsul arusaadavalt peale oma kodumaa seaduste, tundma hästi asurügi seadusi ja olemasolevaid lepinguid, kogu olustikku.

§10. Õiguste kaitse.

Käesolev osa käsitleb oma rügi kodanikkude õigusi ja nende kaitset välismaal.

Konsuli kohuseks on hoolitseda ja anda kõikvõimalikku abi eesti kodanikkudele nende õiguste teostamisel, järgneva need siis konsulite asurügi seadustest, sõlmitud konventsioonidest või teistest rahvusvahelistest lepingutest ja kommetest.

Nü Saksamaaga ja ex-loodaga sõlmitud konsulaauplepingud näevad ette, et konsulid on kutsutud oma maa kodanikkude õigusi ja huve kaitsma ja erinema nende õiguste rikkumisel protestidega oma ringkonna kohitu- ja administratiivvõimude ees, sõlmitud lepingute ja rahvusvahelise õiguse alusel.

Õigusi meie kodanikele järgneb ka konsulite asurügi ja teiste välisrühkidega sõlmitud lepinguist enamsoodustuse alusel. Eesti seadusi

kohaldatakse nüüri, kui seda ette näevad asurügi seadused või vastavad lepingud.

Oma maa kodanike õiguste kaitseks on konsulid kohustatud ette võtma igasugu abinõusid, olgu süs otse vahelastumisega pöördumisel koh- tu- ja administratiivvoimude poole nende asuü- gis ja esinema vastuvaidlustega õiguste rikku- mite vastu, või lihtsa informatsiooni ja nõuand- misega abisoovijatele.

Konsul võib teetada asukoha maa ameti- osutuste es oma väimupüres palvet, mis avalda- tud eesti kodaniku poolt, kusjuures ta peab palve nne põhjeliikult kaaluma läbi ja hoidu- ma igast vaheli astumisest, mis ei ole küllal- daselt põhjendatud (KSSSS).

Konsul ei saa aga oma kodanike õi- guste kaitse üles tõsta üldpõhimõttelisi seisuko- ti ega lepingute põhimõtteid tõlgitremist. Sella-

sed küsimused ei kuulu enam konsul kompetentsi, vaid tulevõi lahendamisele diplomaatilisel teel.

Šdasi kaitseb konsul kodanikke töövahetkordades. Ka on ta kohustatud valvama, et eesti kodanikke nende vastutusele võtmisel koheldaks inimväärselt, tutvuma kinnipidamis tingimustega ja võimaluse korral külastama vahistatud vanglas, nüpälju kui see on lubetan asurügi readeste kohaselt.

§11. Pärandi kaitse.

Konsulid on üldiselt õigustatud nende ametiringkonnas surunud oma rügi kodanikkudest järele jäänud varandusi hoiule võtma, kui ametlikku vahelesegamist põhjustab ligemate pärijate mittekohalolek või muud sarnased põhjused.²⁶ Sünjures on konsulid eriti volitatud järelejäänud varandu-

---

²⁶ Ph. Zorn, op.cit., lk. 126 jji.

si tarbekorral pitseerima, koostama inventuuri, vallas-
vara, kui asjoolud seda nõuavad, oma juurde ho-
iule võtma ja vajaduse korral avalikult ära müü-
ma, saadud sularahaga kustutama tuvastatud võlgu.

Olgu nimetatud, et senini ei ole välja kuju-
nenud ühist rahvusvahelise õiguse sätet konsulaar-
funktsioonide selle ala jaoks. Küll aga on selle
küsimuse määratlemine sätitel mitmesuguste eri-
rühvide konventsioonidega. Konsulaarlepingud sisal-
davad südamelavaid eeskirju, mis parandi kindlusta-
mise ja alalhoidu suhtes on õige üksikosalised ja
omavahel erinevad.

Eesti Konsulaarreeadustiku §57 kohaselt
„kui konsul ringkonnas sureb Eesti kodanik, siis
konsul teatab surmast Välisministeeriumile. Kui sur-
nud Eesti kodanikul jääb konsul tegevuspiirkonnas
vara, konsul on kohustatud võtma tarvitusele abi-
nõud Eesti kodanike pärimisõiguste kaitses mainitud va-

ra suhtes."

Juhul, kui surmud isiku pärijaid ega volinikku pole kohal ning sellen eite ta ristusi asurügi seadused, on konsul kohustatud vastu võtma surmu pärandi, seadma kokku inventuurnimestiku ja tegema vajalised korraldused pärandi hoivaks. Konsulil on õigus päranduse kuuluv valdavara ja surmu paberid, kelle käes need ka ei oles, oma kätte välja nõudma. Ruttu rikkuvad või suurte alalhoiu kuludega ühenduses olevaid asju on konsul õigustatud ära müüma avalikul enampakkumisel asurügi seaduste kohaselt.

Et konsul on pärandustombu suhtes pärijate esindaja, siis vastavalt sellele on ta kohustatud hoolitsema pärandvara alalhoiu eest, re-ni kui pärijad või nende volinikud kohale ilmuvad. Selleks on konsul kohustatud Välisministeeriumi kaudu hoolitsema, et surmu omaesed ja pärimis-

õiguslikud inimesed Eesti üles leitakse ja neid juhtu-
must informeeritakse.

Kui teatud aja jooksul peale tarvilike
publicatsioonide pole ilmunud parandvara vastu võt-
misele ega likvideerimisele ei surnu pärijaid või
 nende volinikke, likvideeritakse konsul parandvara
nõuabju kui võimalik. Likvideerimisest saadud sum-
ma ühes likvideerimata varaga ja aruandega pä-
randuse likvideerimise kohta saadab välisministereerumisele.

Ka sel korral, kui konsuli tegevuspüü-
konnas on surunud konsuli asurüügi või muu riigi
kodanik, kelle pärijateks on määratud või võiksid
olla konnalaadi tuvastuse kohaselt Eesti kodanikud,
on konsul kokkustatud informeerima välisministee-
riumile kaudu ahoosalisi. Konsuli edasised sammud
sün olenevad välisministereerumise sellekohastest ettekirju-
tustest.

Nagu ülal nägime esineb konsul pöran-

duste hooldajana ja tema tegevus sel alal on õieti
ühisajaliselt normitud; vastavad sätted leiduvad me-
ie kõigi konsulaarkonventsioones. Parandusõiguskud suk-
ted valdava arjus reguleeritakse meie sõlmitud le-
pingutes eranditult selle maa seaduste järele, kelle
kodakondsuse surru kuulub.

Eesti-Belgia konsulaarkonventsiooni art. XIX
sõnastus järele otsustatakse nõudmised paranduste
valdava jaotamise kohta kui ka nõudmised päri-
sõiguste kohta valdava suhtes, mis ühte lepin-
gualise rüki jäävad teise rüki kodanikult, sel-
le rüki kohtute ja asjaomaste ametivõimude poolt,
ja koorikõlas selle rüki seadustega, kelle kodanik
kadunud oli, välja arvatud juhtumised, mil paran-
duse anekha rüki mõni kodanik oma õigust sel-
le paranduse kohta maksma tahab panna. Sama kon-
ventsiooni art. X järgi peavad ametivõimud taavita-
rele võtma kadunud valdava kohta samad kait-

realinõud, mida kohaliku seadusandluse põhjal tuleb
tarvitusele võtta oma rügi kodanike parandus-
te kätte.

Sisult samasugust klauslit sisaldavad tei-
sedki conventsiioonid, tehes kohalikele ametivõime-
dele kohuslikuks paranduse alalhoidmise ja
kindlastamise ning vastavate teadete esitamise konnule.

Kui konnuli õigused = kohused vallasvara suhtes
ühtuvad, siis kinnisvarade kohta see ei ole maksu ja
sün tema õigused on erinevad konnulaakonventsi-
oonide järgi. Nü Eesti - Saksia konnulaalepingu
art. XVIII mainib, et kinnisvara suhtes on erandite
ainult selle rügi asjaomased ametivõimused, val-
le territooriumil parandus asub, õigustatud ja ko-
hustatud kõiki samme astuma oma maa seadus-
te järel ning samal viisil kui oma rügi koda-
nikkude paranduste juures. Paranduse kinnisvara
kohta kokkuseatud nimetaja tõestatud ära kirii

tuleb kõige lühema aja jooksul arjoomarele konsulile kätte saata.

Sama normi sisaldab ka ex-loomaga sõlmitas vastav leping (art. xv).

§ 12. Perekonnameetrike funktsioonid.

Liikri ülesanded konsulil arjoomarelt funktsioonidest on toimetada perekonnameetrike alaste punkt-vaid toiminguid. Perekonnameetrike ülesanded on fikseeritud ka vastavalt konventsioonides.

Sveitsi-Belgia vahelise lepingu art. ix järel võivad konsulid oma kaasmaalasi laulutada, nühvõrd kui nende rügi seadused neid selleni voli-tavad ja vastavalt neile seadustele, ning nüh-questel abieludel on konsulil arjoomare rügi sama-rugume maksus kui abieludel, mid arjoomare rügi arjoomaste trivül - või raimulikkude võimude poolt sõlmi-tud.

Eesti kodanikkude perekonnaseisu muutuste registreerimine välismaal võib toimuda kas kohalikus perekonnaseisumetiis või Eesti kutsesõnulaadis. Kohalikus perekonnaseisumetiis registreeritud muudatused perekondlikus seisus alluvad vastavas riigi kehtivale korrale. Asjaosalised Eesti kodanikus on sel korral kohustatud aga võtma vastavas registreerimise dokumentid ühes eestikeelse tõlkega tõestamiseks kohalikele selle ringkonna kutsesõnulaadile (Perekonnaseisu seadus §4)²⁷. Dokumentid saadetakse sellele Eesti omavalitsusele, kus peetakse kodaniku perekonnakiirju.

Kuna perekonnaseisu registreerijateks võivad olla ainult kutsesõnulaadid, siis viimastel ul alal tuleb täita järgnevaid ülesandeid:

1) Perekonnaseisu muudatuste registreerimine ja

---

²⁷ RT 1925, 191/192, 110

- neist ärakirjade andmine asjaosalistele, kui konsul on
 seis õigustatud Eesti ja asurügi seaduste järgi.
- 2) Perekonnameisu muudatustele puutuvate dokumen-
 tide saatmine omavalitsustele, kus putakse alla
 riigi perekonnakirju
  - 3) Abieluvõime tunnustuste andmine.
  - 4) Teiste ülesannete täitmine perekonnaseisu asjades.

Kui Eesti konsul juures on registreeri-
 tud mingisugune perekonnaseisu muudatus ja kui
 see ei arenda asurügi seadustes ettenähtul re-
 gistreerimist, siis peavad asjaosalised sama teema
 veel asurügi sellekohastes ametiasutustes. Samuti
 ei vabata konsulaadis registreerimine välismaa-
 laste kohustusest toimetada säärast registreeri-
 mist ka Eesti perekonnaseisuametis.

Toimetustes perekonnaseisu asjus näevad,
 peale juba nimetatud Belgia, ette ka teiste ja sil-
 mitud konventsioonid. Saksa, ex-Poola, Läti ja deedu

konvulaarlepingute kohaselt on konsulitel õigus seada kokku tõestusdokumente oma riigi kodanikkude sündimiste ja surmajähtumiste kohta oma seadusandluses ettenähtud vormid. Sõjaljuures aga saib kohaliku maa seadustes ettenähtud arjoomuste viivute kohustus, kohalikele ametiautustele sündimistest ja surmajähtumistest teatada.

§13. Politseiilised ülesanded.

Konsuli politseiilised funktsioonid harravad arja ülesandeid, mis puutuvad välispassse, vüasid ja kaitsevõtteõnustuse kohuliste kodanikkude registreerimist.

Nü määrabci Eesti konvulaarseadus §60: Konsul annab sestci kodanikele välispassse ja pikendab nende maksuvus tähtaega vastavas seadusts ettenähtud korras.

Passide andmise ja pikendamise küsimust

korraldavad järgmised eeskirjad.

- 1) Friikutöestamise ja liikumise seadus.²⁸
- 2) Vabariigi valituse määrus liikumistuste ja passide kohta.²⁹
- 3) Siseministri määrus liikumistuste ja passide välpaandmise kohta.³⁰

Päele nimetatute kuuluvad kohaldamisala kokkulepped:

- 4) Eesti-Läti vahelise ülepääsi liikumise kergendamise kohta.³¹
- 5) Eesti-Soomes vaheliste reisikaartide kohta (muudetud).³²

Välispassid ise aga jagunevad diplomaatilise - , amet - ja välispass. Diplomaatiline - ja amet - pass välismaal annavad ja pikendavad suadikus. Välispassi aga annavad ja pikendavad kutsekonsulid ning sageli ka aukonsulid, kes sellekohase õiguse

---

²⁸ RT 1930, 48, 308

²⁹ RT 1930, 55, 372

³⁰ RT 1931, 87, 655

³¹ RT 1925, 181/182

³² RT 1929, 63

saanud välisministeeriumi ja siseministeeriumi korraldusel. Kaasliikse välispassi antakse ainult siseministeeriumi sellekohasel nõusolekul. Pikendamise selle vastu teostub vübibimata, kui ei ole kahtlust riiku eespassi suhtes ning ei ole teisi taristusi. Srandina on kutsekonvulaadil õigus passe välja anda ilma siseministeeriumi loata:

- 1) iirikutele, kes võetud Eesti kodakondsusse välismaal vübibides ning kes esitavad sellekohase kodakondsuse tunnistuse;
- 2) narkodanikele, kes olles abiellunud välismaalasega ning säilitades Kodakondsuse seaduse §19 alusel Eesti kodakondsuse, soovivad uut passi uuele nimele;
- 3) perekonnapassiga välja sõitnud riikule, kes soovivad eraldi passi;
- 4) kehtetunnistusega Eesti riigis seadusepäraselt lahkenud muumestele;
- 5) endise välispassi ümbervahetamiseks selle kulamise, eelmise määrumise tõttu, või kui sellel ei ole enam vabu lehti;
- 6) kaotatud passi asemele, kui riik on välisesinduse-

le tuntud ja välisriigis on olemas õiged andmed
tema kohta.

Passi ei või aga välja anda ega pikendada
neile Eesti kodanikkudele, kes on Eesti kohtuvõimude
poolt tagaotsitavad toimepandud kuritegude pärast
või kelle kohta on käimas uurimine ja kellel on
keelatud lahkumine olulisest elukohest; ka neile,
kelle vastu on teinud seaduslikud nõudmised rü-
gi-, omavalitsusasutuste või era kreditoride poolt.

Meeskodanikele, kes kuuluvad kaitseväeteen-
istusse kutsumisele, võib anda ja pikendada välis-
passi kuni naku kaitseväeteenistusse kutsumise-
ni. Komulid registreerivad ja arvestavad kaitse-
väeteenistuse kohuseks kodanikke vastavalt kaitse-
teenistuse seadustele (KSS 65).

Välispassi antakse tähtajaga kuni viis
aastat, lähem tähtaeg on pool aastat.

Ainsult kodumaale sõiduks antakse välis-

pani asemele ajutine tunnistus, ja seda järgmistel juhtudel:

- 1) kodanikule, keda sunnitakse kodumaale sõitma sehtu poolt tagaotritavana või kohtu korralduse saadetavana (välispassi võetakse ära);
- 2) kaitsväeteenistuskohuslisele, kellel ei ole välispassi;
- 3) repatrieeritavale kodanikule, kellel ei ole välispassi;
- 4) rüügi kulul kodumaale saadetavale laevaõnnetuse all kannatanud meremehele, kelle rikkutõestavad dokumendid löinud kaotri;
- 5) kohalike ametivõimude poolt välja saadetavale ja kodumaale sõitvale kodanikule, kellel ei ole välispassi.

Vüüade andmise õigus on samuti kaitsekom-
laatidel ja neil auvõimudel, kellele nimetatud õi-
gus on antud välisministri poolt. Vüüad jagunevad
diplomaatilised -, amet -, lihtvüüad. Diplomaatilised
vüüad antakse diplomaatiliste passi omanikele
või nende ametpasside omanikele, kes vastavad nei-

le ametnikele, a.o. isikutele, kes õigustatud Eesti saama
diplomaatilisi passe. Ametvõsad antakse ametpanide oma-
nikele ja neile lihtpanide omanikele, kes vastavad
neile ametlikele nõuetele. Võsad antakse sisse- ja lä-
htrõidur. Nad võivad olla ühekordseks, mitmekordseks
või korduvaks rõidur. Lihtsustatud cords võsade and-
misel on Eestiisse tulevat jõukat välismaalast = suvi-
tajail, kelledele võsad antakse konsulipoolt ilma ri-
saministeeriumilt järele küsimata.

§ 14. Notariaaltoimingud.³³

Konsulid on õigustatud täitma veel notari
funktsioone: sõlmima ajajoroliste vahel kirjõlõkse
leppeid ja võlõ andma avalõkse documente ju-
rõdõllõstest toimingutest, mida konsul on õigustatud
sooritama, sless nimetada igasõgu lepingute sõl-

³³ Ph. Zorn, op. cit., lk. 117 jj., F. Martens, op. cit., lk. 85.

mimine, testamentide tõstamine, abielulepingute sõlmimine, dokumentide legaliseerimine jn.

Notariaalteiminguid võib konsul soovitada oma maalaste ja nende ning välismaalaste kui ka ainult viimaste vahel, kui toimingu täitmine järgneb konsulil lähetanud rügi kaitsekorra eeskirjadele.

Kuna kõik õiguslikud toimingud tehakse seadustes ettenähtud vormis ja korras, kehtib see näite arusaadavalt ka konsulite kohta.

Notariaalaktide ja lepingute sõlmimise õiguse sisaldavad tavaliselt kõik konsulaarkonventsiioonid. Need lepingud sisaldavad üldreeglina klauslit, et nad peavad olema kooskõlas kodumaaseadustega.

Konsulaarseaduse §62 järgi täidavad konsulid Eesti kodanike, samuti Eesti kodanike ja välismaalaste vaheliste õiguslike tehingute suhtes kõiki neid ülesandeid, mis seaduse järgi pandud Eesti notaritele, kui võrd sellers taastatusi ei

tee asukohta rügi seadused.

Konsulaarconventsioonid sageli püütlevad konsulite õigusi notariaaltoimingute alal, võimaldades neile ainult riizendatud tehinguid. Nüü väivad meil notariaaltoiminguid sooritada ainult kutsikonnuld, kuna aukonnulitele on see õigus antud üksikute lüüride alal ja redazi välisministri sellekohasel ettekirjutusel kokkuleppel kohtuministriaga.

Esti konnuld sõlmivad tehinguid, kus osjaliters on:

- 1) Esti kodanikud;
- 2) Esti kolonikud ja välismaalased, kes elavad konnuli asurüügis;
- 3) ainult välismaalased, kui need toimingud puutuvad eranditult kinnisvaradesse, mis asuvad Estis või tehingutesse ja kokkustotesse, mis kuuluvad täitmisel Estis.

Konnuli ülesanded seega notariaalalal kujunevad: soovijale artikide koostamine, kendumise artikiraamatusse, neist väljivõtete ja artikidest ära-

kirjade tegemine, arsti avalduse tõestamine ja muude
tõestuste toimetamine ning lõpuks eranditult esita-
tud dokumentide koivale jätmine.

Konsulil on õigus valmistada tõlkeid tema
le sellers ootitavaist arstist ja teistest paberist ja
neid tõlkeid tõestada (KS 563). Tähendama peal, et
konsulil on küll tõlke tegemise õigus, mitte kohus-
tus, milletohtu ta võib tõlke valmistamist keelduda.
Ka tõlkeid võivad teha ainult kutsikonsulid ex
officio, aukonsulid jällegi välisministri loal. Üldise
korra järel võivad konsulid tõlkida dokumente,
mis välja antud Eesti ja mille järel õiguste teosto-
mine sünnit konsulil asukohta rügis või mis välja an-
tud konsulil asukohta ja teostaminele tulevad Eesti.
Nõue on veel, et tõlkeid võib teha eesti keelest
asu rügi keelde ja vastupidi.

Jurüidilised toimingud, ära kirjad, tõlkeid jne.
valmistatud konsulil poolt, kinnitatud ja tema ameti-

pitseriga varustatud, omavad jürüidiliste avalikkude
documentide tõendusjõudu, nagu olers nad tolmitud kon-
suli asukoha rügi ametivõimude poolt.

Documentide legaliseerimine kuulub konsuli-
te laiaulatusliku õiguse valdkonda. Konsulaarsaaduse
§64 järgi konsulid töötavad nende ringkonnas ame-
tivõimude poolt välja antud või nende abil koosta-
tud aktide ja documentide suhtes vümmusel oleva-
te allkirjade algepärasust ning aktide ja documenti-
de vastavust asukoha rügi seadustele. järjelisult
on legaliseerimine nüsugune konsulaartoiming, mil-
lega tööstatakse, et document on välja antud koos-
kõlas selle koostamise kohas kehtivate seadustega
ja et documentid leiduvad allkirjad on õhtad.
Eesti rakendamisele tulevad, väljaspool koostatud do-
cumentid, on kehtivad alles pärast legaliseerimist
Eesti konsuli poolt.

Documentide legaliseerimise õigus kuulub

kõigile konsulitele. See õigus on laiendatud registri- ja
järele nende amet tegevusringkonda. Peakonsu-
laadid võivad legaliseerida dokumente ka ilma asu-
rügi välisministri loomise kinnitusega. Teistel konsuli-
tel see õigus puudub. Päritoludokumente ja konsu-
li ringkonnas notarite, vannutatud tõlkide ja vasta-
vate ametnike poolt koostatud dokumente on õi-
gustatud kinnitama kõik konsulid.

Konsulile on antud üldine õigus võtta
hoiuks Eesti kodanikalt raha, väärtasju, väärtpa-
bereid ja dokumente (KS §66).

Dokumentide hoiuksvõtt on tehtud kohus-
tuslikuks kõigile konsulaatidele. Testamentide, ra-
ha, väärtasjade, -paberite ja teiste asjade suhtes
on tehtud kitsendus ja nümsed võivad hoiuks
võtta ainult kutsukonsulaadid, ja redagis sel ju-
huks, kui sellis on moodsapääremata tarvidus ja kui
konsulaadil olemas sellis kohased ruumid.

Notariaaltoimingute ja ühepoolsete juriidiliste tehingute sõlmimise õigust sisaldavad kõik Eesti nügiga sõlmitud konsulaarlepingud.

B. Erikohtused.

§15. Majanduse alal.

Tähtis ja laiaulatuslik tegevussfäär on konsullil majanduse ja kaubanduse alal. Sün konsul esineb oma valitsuse ja kodanike huvide kaitsjana ja vaheltsoobitajana kõigis mõeldavats vahekorrid neis ülesandis ning on ühtlasi antud talle õigus pöörduda neis küsimisid ilma viivituseeta, välja arvatud kohtud, ametotustete poole.

Lääle üldkaubanduslike huvide kaitsjana konsul on kohustatud jälgima oma ringkonna majanduslikku, õiguslikku, notiaalset ja poliitilist olu ning sellest informeerima välisministreeriumi ja Terzi

ametataksi. Eriti peavad konsulid saama informatsiooni oma ringkonna üldise majandusliku seisukorra kohta, kaubanduse, laevanduse, tööstuse ja põllumajanduse arenemise, transportvõimaluste ja vahelduse seisukorra ning seadusandluse kohta trüvütl-, kaubanduse- ja meresõidu alal ning muist nähtlast välisministri juhtnööride kohaselt (KS 567).

Nagu juba sellest üldisest nähtub, on konsulid ülesanded sellel alal laialdased ja mitmekülgsed. Konsulid nõustav informatsioon peavad suutma anda ülevaate tema aruügi majanduselust selle mitmesuguseis sektoris. Nagu teated kaubandusest, tööstusest, laevandusest, põllumajandusest, rahandusest, tollidest, kredüüdivõimalustest jne. Üldpildi sõltisest olukorrast, majanduslepinguit, - poliitikat, tähtsamaist poliitilistest sündmustest, mis võiksid olla tähtsad Eesti majanduslikele huvidele. Eriti veel informatsiooni

ooni välikaubandusest ja Eesti sisseveo võimalustest
asurüki. Eesti kaupade müügi võimalustest ja müügi-
veo- ja maksetingimustest, tollidest, soodustustest, te-
kistustest kaupade sisseveol ja transiitkaubandu-
se alal; laevasooidust, antavaist toetusiist ja soodus-
tusist sel alal ja sadamaisre puutuvast korraldusiist.

Edasi on konsulil ülesandes levitada infor-
matsiooni Eesti kohta, tema majandusliku avaldu-
sist ja ekspordikaubandusest. Välismaa eraisikute ja
firmade järelepärimistele Eesti ekspordi ja Eesti
majandusliku olukorra kohta tuleb koolega vast-
tata (KS § 69). Sellers otstarbers on harilikult kon-
sulaatides olemas vastavad materjalid, käsiiraa-
matud, brožüürid jne, sageli nugi kaubaproovid.

Konsul on kohustatud vastama võimalikult
täpselt ning kürelt järelepärimistele, mis tehax-
re Eesti ametiasutuste kui ka eraisikute ja -asu-
tuste poolt majanduslikes küsimusi. Konsulid

ülesannete hulka ei kuulu teadete andmine üksikute isikute ja firmade maksuvõime kohta. Kuid ta peab võimalust mööda aitama kaasa nende muutmiseks vastavate asutuste kaudu.

§16. Laevanduse alal.³⁴

Laevanduse, eriti just kaubalaevanduse alal on konsulitel tähta terve rida väga tähtsaid ja kaugleulatuvaid funktsioone. Konsul peab hoolitsema, et vastavates konventioones ettenähtud õigusi rakendataks õieti, lahendab tüüpid kapteni ja laevameeskonna vahel, korraldab laeva müüki, organiseerib laeva ja meeskonna abistamist ja järelvalvet õnnetusjuhtudel, võib kontrollida laevapabereid, tarvitada oma distsiplinaarvõimu jne.

Eriti suurend õigused on konsulil teda

---

³⁴ Ph. Zorn, op. cit., lk. 133 jj., F. Martens, op. cit., lk. 83 jj.

lähetanud rügi lippu kandvaid laevadel, mis tulevad komuli tegevuspüükonna sadamasse. Kohalikud ametuõimud võivad korraldusmõistet võõra rügi laevadel vahetel astuda ainult siis, kui korraldused võivad ohustada avalikku korda ja raha.

Eesti-Belgia vahelise konsulaarconventiooni art. XVII määrab. Kohu- ega administratiivametnikud, samuti ka tolliametnikud ja -agendid ei tohi sadamates, kus asub ühe Lepinguosalise konsul või konsulaaragent, toime panna kaubalaevadel ei läbiviimisi ega järelvaatusi, peale harilikude tolli- passi- ja tarvustõrjete järelvaatuste, või samas- te, mis ette võetakse meresõidu maksude sissenõudmi- seks, ei arreteerimist, vangistamist ega muid ame- titalitust, mis summiabinõusid vajalikus teevad, ilma et nad sellest enne nõusugust toimingut või, tungi- vuse korral, toimingut teostamisel silmapilgul ei oleks teatanud selle rügi konsulile või konsulaaragendile,

millele kuulub laev, et nimetatud konsul või konsulaaragent saaks järelvaatuse juures viibida.

Seda klauslit sisaldavad ka meie teised konsulaarkonventioonid.

Vastavaid Eesti oeaduse seeskirjod (KS §74-86) jälgivad kaubalaevanduse puustuvad küsimused üldisri põhinõtteid. Nii KS §74 järel konsul on kohustatud kõigiti aitama kaasa Eesti laevandusele. Ta valub selle järel, et Eesti lipu all sõitvatele laevadele tema ringkonnas saaksid waks kõik nende suhtes tunnistatud õigused ja soodustused. Laevajahi kohus on konsulile teatada tulekust välismaa sadamasse. Konsul toimetab ka Eesti laevadele meremeeste peale- ja maha minsterdamist ja laeva kõlblikkuse ülevaadet (KS §76).

Kui laev kaotab välismaal mingi või mitme teel Eesti lipu kandes õiguse, saadab konsul välja nõutud laeva registreerimistunnistuse ja minsterrolli teadandega Vastude tolitarele. Kui aga Eesti koda-

nix on välismaal omandanud laeva, siis võib konsul anda ajutise laeva registreerimistunnistuse, kui ta on veendunud, et laev võib kodumaal seaduste kohaselt kanda Eesti lippu

Kui Eesti laev välisvetes on läinud kastu, muutunud sõidukõlbmatuks või ära võetud merepiirsinna, teatab konsul sellest ülevõtjatele Veteede talitusele. Laeva hädaohus ümbirõel võtab konsul tarvitusele kõik abinõud laeva, sellel ümbirõel isikute ja koorma päästmiseks ja abistamiseks. Laeva hukkamisel võtab konsul oma kätte laevapaberid ja toimetab juurdlust vastavate eskirigude kohaselt ja ettenähtud juhustel. Ettevõtjal sammudest teatab ta välisministeeriumile ja Veteede talitusele ühes hilisema ühisaja ja liitu aruandega. Õnnetuse all kannatanuid laevaperele annab konsul abi.

Kui mõni meremees jookseb ära Eesti laevalt, konsul on kohustatud laevajähi sellekohasel kirjalisel palvel tarvitusele võtma kõik abinõud, mis lu-

batud kohalike seaduste ja manivate seaduste põhjal, et tabada jooksikut ja ta tuua tagasi laevale, tingimusel, et laevajuhkt kohustus tasuma sellest teo-riivast kulus (K5582).

Laeval tekkiva rahutuse või streigi puhul esineb konsul tüli lahendajana. Laevajuhki eberõõlbu-likkudel loova juhtimisel, millest karta hädaohtu laevale, laevaperiele või -koormale, teatab konsul laeva-peremehele või volinikule, tarviduse korral vabasta-des laevajuhki ja teeb sellekohase märkuse laeva-do-kumentidest. Mõtete lahruminekul laevajuhki ja laevapere liikme vahel või meremehe poolt konsulile esi-tatud laevajuhki otsus temale määratud karistuse aja Meremeeste seaduse järel, siis toimetus konsul ütkuu-lamist ja teeb motiveeritud otsuse.

Juhul, kui mõni laevapereme kuuluv inim- või reisija välisvete, laeval saadab korda raske kuriteo ning inim vangistatakse, konsul on kohus-

katud võtma tarvitavale kohale abinõud sündlase mat-
miseks Eesti püesse, nõuõid kui selleks ei tee tarin-
tusi komuli asukoha rügi seadused ja kui teisi li'i
de korraldatud rahvusvahelise kokkulepetega (KSS 86).

§17. Toetuse andmise alal.

Kõik konulaarkonventioonid omistavad con-
sulitele kohutuse koitsta välismaal omamaalaste õi-
guisi ja huve. Keid konulid on kohustatud mitte
üksnes pürduma sellega, vaid nad peavad ka vaja-
duse korral andma igasugust abi oma rügi kodu-
nikale ja mitte üksnes lihtsa nõuandmisega, vaid
tegeliku materjaalu toetusega. Üldse kokku võt-
tena on „konul välismaal häderolevale isikule
võimaseks varjupaigaks“³⁵.

Kehtiv õiguse on toetuse andmine puu-

---

³⁵ F. Martens, op.cit., lk. 84.

da) kannatavale meremeestele ja telistele Eesti kodanikele leidnud vastavad normimised.

Kui maksvate seaduste või välirüüga sõlmitud lepingu põhjal meremehe ravimine, ülalpidamine või kojusõidu kulud langevad rüügi kanda, siis kommul annab, pidades silmas tarvilikku korrektoidlikust, meremehele toetust, mis sel õigus saada (KS § 87). Kui eelmises § nimetatud kulud tulevad tasuda laevaperemehel ja see pole neid tasunud, siis võib kommul anda meremehele avansi laevaperemehe arvel. Analoo- giliselt talitel kommul surunud meremehe matusekulude puhul. Samuti võib kommul anda puudustkannatavale meremehele hädatarvilikku toetust protsenditeta laenu näol. Kui mõni Eesti kodanik välismaal kannatab suurt puudust ja tal ei ole võimalik abi saada kohalikest ametiasutustelt, siis kommul võib, pidades silmas sellekohaseid eeskirju, anda temale ajutist toetust vastavatest

nügisemmadest või saata ta kodumaale. Toetus ja koja-
sõidu kulude katmiseks tarvilinev raha antakse
protsendita laenuena (KS 592).

Artid laenu kohta teeb konsul märkuse
ühes täpses summas näitemisega laenuaja välispassile
või seda asendavale dokumendile. Abi ei anta seikle-
jatele, hulksõitjatele, omal süül puudevõime rakkumise
ja kaitsereäteenitusest kõrvalehoitjatele. Üldmõn-
lina toimub abistamine kutsekonnade poolt; au-
konnad ei saa, kui sarnane õigus neile antud võ-
ltsiintsteeriumi või saatsõnna poolt.

Konsulite õigused.³⁶

Konsuli, kui välisrugi esindaja, jurüdütilise iseloomu määramine on vaieldav. Tema eesõigused rahvusvaheliste tavade järgi on märksa vähemad kui diplomaatilistel esindajatel, mistõttu teda on võrdustatud ühelt poolt harilikute välismaalaste. Teiselt poolt võib tema õiguse pöörduda amet- ja eradiakuna kõigi kohalike ametasutuste poole teda huvitavari küsimusi.

Konsulite privilegid on piiritletud järgnevalt: asurügi jurüdüksioonile mitte allumine, arhüvi puutumatud, maksu- ja tollivõrdustused, välismaaride tarvitamise õigud.

---

³⁶ Fr. Liszt, op. cit., lk. 126 jj., Ph. Zorn, op. cit., lk. 96 jj.,

F. Martens, op. cit., lk. 77 jj.

§18. Aneurügi jürisdiktsioonile mitteallumise.

Konsulid oma ametitöötuse ajaks ei kuulu oma asukohta rügi kohtute alla. Neid ei või tsiviil- ega kaubandusajaks vangitada; samuti ei tohi neid seltsimeidvangituses pidada, välja arvatud juhtumid, mil asi puutub süütegudest, mis vähemalt aastase vangitusega karistatavad. Väljaspool oma ametitegevust allub konsul täielikult asukohtarügi seadustele ja kohtutele ühesugustel tingimustel selle kodanikkudega.

Taolisi sätteid sisaldavad kõik meie konsulaarkonventsioonid.

Nõuded tunnustajaks olemise suhtes on konventsioonide järel lahkuvad. Nt. Eesti-Saksa konsulaarlepingu põhjal on konsul kohustatud andma tunnustust, Eesti-Belgia ja ex-Poola konventsioonide järel on tunnustuste andmine kohus-

lik kriminaalajaja süütegude kohta, mis konvulsiõn-
paiga riigi kohaliku seadusandluse järgi kuul-
vad enam kui aastase vangituse või suurema karis-
tuse alla.

Vümanu nõue ja riiklik ilmumise kohtus-
se on kohustuslik ka Eesti-Läti ja Eesti-Soome re-
helises konvulsiõnlepingus.

Konvulsiõnid võivad aga üldiselt olla tuuo
teenistusest ja haigusest tingitud vabandavaid
põhjendusi, misjärel neilt tunnistus võetakse kirja-
likult või kohtuniku kaudu.

§19. Arhüvi puutamatus.

Konvulsiõnarhüvid on puutamatus ja ülditena
ei allu nad kohalikele kohtu- ja politsei-ega
muudele võimudele. See eesõigus on laiendatud
ka nende kirjavahetusele ja paberitele. Kuld nõu-
dex on, et ametlikud „paberid“ peavad täiesti eral-

datud olema raamatutest ja paberitest kaubanduse
või tööstuse kohta, mille alal vastav konsulaaaramet-
nik tegeu on.³⁷

Konsulaadi toimekused ja arhüüid hoitakse
lahus konsulil isiklikest paberitest. Salajane kirj-
vahetus peab olema eraldatud muust kirjavahetu-
sist (ks § 52).

Arhüüvi puustumatuse kohta on tavali-
selt vastavad klauslid sisse võetud lepingutesse.
Nii Eesti-Belgia konsulaaarkonventüüri art. VII
määrab kui konsul või konsulaaagent, kedapa-
lutakse kohaliku administratüüv- või kohtuvõim-
poolt dokumente, mis tal hoiul, välja anda või
ette näidata, sellist ära ütleb, süs ei või kohtu-
ega administratüüvõim agendi vastu mingisugust
sunnibinõu tarvitada, vaid ta peab välisminis-

---

³⁷ RT 1927, 64, 73, art. VII.

teeriumi kaudu saetkonna poole pöörduma, kellele
konvulaarimõttus allub, kuna kõik sellelaadilised
narkused tuleb lahendada diplomaatilisel teel.

Eesti-Saksa konventsioon lubab konvulsi ami-
ti- ja kontroleerimises sunniabinõusid kasutada ai-
nult ametiasutuse juhataja ehk tema asetäitja
loaga, olgu siis et tegevist on mingisuguse kurii-
tee ärakoheldamisega ehk üheaste ärakoheldamisega,
mis selle mao sadeste järele karistatavad vähe-
malt üheaastase vangistusega, ehk jälle sama-
se süüteo jälgimisega. Ka sel juhtumisel ei
või ametlikke pabereid ei läbi vaadata ega am-
ti alla panna.

Sama eeskirja sisaldavad ka ex-poolaga,
dätliga ja Leeduga sõlmitud konvulaarlepingud.

§20. Maksu- ja tollisoodustused.

Edasi on konvulid vabestatud initsiivisest ja teis-

test naturaalmaksudest. Kui aga näi omavad asu-
rüügi kinnisvara või tegelevad äriühisel alal, siis allu-
vad nad maksudele ühtesugustel tingimustel teis-
te välismaalastega.

Nüüdama on konnelliid vabaid asurüügi sõja-
väelisiist kohustused ja sundkoormused.

Soovi-Saksa konnulaaslepingu järgi on kon-
nelliid ja konnulaadis teenivad kutsametnikud va-
bestatud igasugustest sõjaväelisteist kohustustest,
sundkoormustest ja korteriarandmise sundusest. Samuti
on nad kogu oma varandusega vabastatud konfis-
katsioonidest, rekvisitsioonidest ja nendege seotud
vara arsti alla panemistest, kui ka kõigist ava-
likõigushakkudeist kohustustest isiklike raud-
toimetuste suhtes. Vabastus ei laiene mitte tolli-
de, tarvitus- ja lükkumismaksude peale, ega ka
asupaiga rüügi oleva kinnis- ja ärivara ning nisse-
taluse peale seeltest.

Sisuliselt taolisi eeskirju leidub mere kõigis
konvulaarlepingutes.

Eesti maksureadustele alluvad konsulid ha-
rilikus korras.

Konsulil on samuti kui diplomaadil oma
kodumaaga läbikäimise vabade õigus ja teataval
määral ka tollivabadus. Nü võivad välisrüügi
katsukonsulid taxistamata läbi viia oma pagari.
Eesti-est Poola vaheline leping annab konsulitele ja
konvulaaragentidele reži õiguse teise lepinguar-
line territooriumile tulla oma vallasvara, mööblit
ja majapidamise riista, mis temal tarvitusel, sine
tulla ilma tolli- ja kõigi teiste maksudeta, mis
lepinguosaliste rüükide poolt vallasvara sisseveel
võetakse. See eeskiri ei marse tarvituseainete kohta.

§21. Vähimärkide tarvitamise õigus.

Konsulil on õigus välja panna oma majale

rügi vapiga ja lähetajõ rügi lipuga. See õigus on harilikult fikseeritud konventioonides.

Nü Eesti - Belgia konventiooni art. IV järel võivad konsulid maja välisruule paigutada oma rügi vapi pealkirjaga „... peakonsulaat, konsulaat, asekonsulaat või konsulaaragentuur.“ Samuti võivad nad konsulaadi majale oma rügi lippu võljo panna üldiste pidulikkude sündmuste posua-del kui ka muudel juhtumistel, mil see sobib. Süüsi on mõeldud, et need välismärke ei või asüüli-õiguse andjateks pidada, vaid nende otstarb on ainult kodanikeledele konsulaadi asukohte ära tähendada.

Ülaltoodud näte on eranditelt ette nähtud kõigis meie konsulaarlepingutes.

Samuti on konsulitel õigus volitajõ rügi auveräniteedi välismärke kinnitada oma amet-õidexitele.

Osundatud teoreid.

A. Püp, Rahvusvaheline õigus, Tartu, 1936.

Ph. Zorn, Handbuch des Völkerrechts, Bd. III₂,
Berlin, 1920.

Fr. Lizt, Das Völkerrecht, 71. Auflage, Berlin, 1921.

F. Martens, Souverennoe meždunarodnoe pravo,
II, Peterburg, 1905.

Konsulaarseadus (RT 1933, 97, 697).

Välis teenistuse seadus (RT 1936, 24, 160).

Üldised juhtnöörid konsulaartegevuseks.

Eesti lepingud välisrühkidega - konsulaarkon-
ventsiioonide osas.